

SKEDSMO KOMMUNE TEKNISK SEKTOR
Postboks 313
2001 Lillestrøm

Saksbehandler:

Simon Haraldsen

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Skedsmo avløpsnett tilknyttet NRA

Kontrollnummer: 2019.111.I.FMOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Birger Marøy, kommunalteknisk sjef

Fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:

Simon Haraldsen

Andre deltagere fra virksomheten:

Grethe Salvesvold, kommunaldirektør Teknisk
Peder Mathisen avdelingsingeniør VA-forvaltning
Monica Øverdal avdelingsingeniør VA-forvaltning
Jan Erik Bøgeberg overing. kommunalteknikk

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:

Anette Strømme

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon den 25.09 2019 av Skedsmo kommunens avløpsnett tilknyttet Nedre Romerike avløpsselskap IKS (NRA IKS) sitt avløpssystem. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Oslo og Viken avdekket 4 avvik og ga 6 anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Det mangler rutiner for å oppdage og utbedre punktfeil på ledningsnettet.
- Det mangler rutiner for samarbeid om håndtering av påslippshendelser inn mot NRA IKSs avløpssystem.
- Kommunen har overløp på spillvannsledningen som ikke er regulert av tillatelsen.
- Det mangler en samordning av overordnede planer med NRA IKS
- Det er uklare risikovurderinger knyttet til overløp. Akseptkriteriene må vurderes på nytt.

Anmerkninger:

- Det foreligger ikke oversikter over risikoledninger i avløpssystemet.
- Det er betydelig ubalanse i forholdet separering av felles ledninger og fornyelse av gammelt separatsystem.
- Hovedplan for avløp og vannmiljø bør forbedres.
- Risiko og sårbarhetsanalyser samt sikkerhet bør oppdateres før ny hovedplan.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

28.10 2019	Simon Haraldsen	Hilde Sundt Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Kopi av rapporten sendes til:

- NRA IKS

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: SKEDSMO KOMMUNE TEKNISK SEKTOR	
Organisasjonsnr.: 974637979	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Skedsmo avløpsnett tilknyttet NRA	Anleggsnr.: 0231.0101.01
Kommune: Skedsmo	Fylke: Akershus
Anleggsaktivitet: Offentlig avløpsnett	
Tillatelse gitt: 20.09.2010	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte avløpstilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Ledningsanlegg
- Utslipp til vann
- Utslippstillatelse pr 20.09.2010

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Skedsmo kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må Skedsmo kommune **innen 1.02 2020** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller epost (fmovpost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Oslo og viken v/ Simon Haraldsen.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 26. september 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Skedsmo avløpsnett tilknyttet NRA bli ilagt et gebyr på kr 26.800 for inspeksjonen etter forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Oslo og Viken. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen.

Avvik 1

Det mangler rutiner for å oppdage og utbedre punktfeil på ledningsnett.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Skedsmo kommune datert 20.09 2010 (Utslippstillatelsen)- punkt 5 *Oversikt over punktutslipp*.

Forurensningsforskriften § 14-5. Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Kommentar:

Tillatelsen krever at kommunen skal ha oversikt over alle sine punktutslipp til vannforekomster som ikke oppfyller god vannstatus. Med punktutslipp menes her utslipp fra transportsystemet via regnvannsoverløp, nødoverløp, overvannsutslipp og større lekkasjepunkter i nettet.

Kommunen har et betydelig antall punktutslipp av spillvann via overvannsledninger til Nitelva i gammelt separatsystem. Det har vært periodevis gjennomført prøvetaking av utslippspunktene.,

Kommunen har gjennomført prøvetaking i vannforekomster som påvirkes av utslippene hvor det er funnet relativt høye E.coli og koliforme bakterietall som i hovedsak antas å skyldes humane mikroorganismer. Det mangler i dag rutiner på systematisk feilsøking av nett for å avdekke feil som feilkoblinger, større lekkasjer, åpne renner i felleskummer avløp og overvann m.v.

Avvik 2. Det mangler rutiner for samarbeid om håndtering av hendelser med påslipp inn mot NRAs avløpssystem**Avvik fra:**

Utslippstillatelsens punkt 4.1 *Krav til totalsystemet.*

Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhets arbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 6 Samordning og § 5 punkt 7 skriftlige rutiner

Kommentar:

Fylkesmannen mottok melding fra kommunen om et betydelig utslipp til Nitelva fra pumpestasjon PA6 i Skedsmo kommune i forbindelse med store nedbørmengder i september. Det ble avdekket under tilsynet at det ikke er gode nok samarbeidsprosedyrer mellom kommunen og NRA IKS når denne type hendelser oppstår og feil skjer på ledningsanlegg i grensesnittet mellom kommunens ansvar og NRA IKS sitt ansvar.

Avvik 3. Kommunen har overløp på spillvannsledningen som ikke er regulert av tillatelsen**Avvik fra:**

Forurensningsforskriftens §14-5 *Ledningsnett*

Kommentar:

Tillatelsen krever at kommunen skal ha utslippskontroll med faste prosedyrer og rutiner for å minimalisere utslipp fra overløp og for å dokumentere utslipp fra disse. Hvert av overløpene skal vurderes med hensyn på viktighet og risiko og settes inn i et risikoklassifiseringssystem. Med regnvannsoverløp menes her overløp som avleder/avlaster avløp under gitte nedbørsituasjoner.

Det ble opplyst under tilsynet at det i kommunen fantes overløp på spillvannsledningen som trer i kraft selv ved moderate nedbørmengder. Denne type overløp er ikke i overenstemmelse med utslippstillatelsen og det er heller ikke søkt Fylkesmannen om tillatelse. Dette er å betrakte som et akutt ulovlige utslipp og skal registreres som avvik.

Avvik 4. Det mangler en samordning av overordnede planer med NRA IKS

Avvik fra: Utslippstillatelsens punkt 4.1 Krav til totalsystemet.
Internkontrollforskriftens § 6 Samordning

Kommentar:

Det fremkommer ikke i kommunens miljørisikovurdering og i hovedplanen at disse styringssystemene er samordnet med NRAs tilsvarende systemer. Det må vises tydelig hvordan ledningsnett og renseanlegg skal drives slik at det samlet sett blir minst mulig skade av utslippene til Nitelva. En samordnet og helhetlig tiltaksanalyse mellom kommunen og NRA er viktig for å minimalisere utslipp til Nitelva.

Partene kan vurdere om det kan være hensiktsmessig å samarbeide om å ha en overordnet helhetlig plan mellom eierkommunene og NRA IKS utover hovedplansystemet. Dette mener vi kan bidra til å optimalisere avløpssystemet og tiltak ytterligere innenfor en helhet med resipientfokus.

Avvik 5. Det er uklare risikovurderinger knyttet til overløp. Akseptkriteriene må vurderes på nytt.

Avvik fra: Utslippstillatelsens krav punkt 4.2 utslipp fra overløp på transportsystemet
Internkontrollforskriftens § 5 punkt 6.

Kommentar:

Kommunen har et stort antall overløp fra avløpssystemet med samlet sett svært store utslipp til Nitelva. I miljørisikovurderingen (ROS analysen) er det kun 3-4 «røde overløp» - som er merket som uakseptable. Kommunen må ta en ny gjennomgang av sine kriterier da antallet uakseptable overløp synes å være for lavt med hensyn på utslippsreducerende tiltak.

7. Anmerkninger

Anmerknning 1. Det foreligger ikke oversikter over risikoledninger i avløpssystemet.

Kommentar:

Kommunen har gjennomført en stresstesting av avløpssystemet i et klima- og utbyggingsperspektiv gjennom modelleringer av avløp og vassdrag. Det anbefales at det på bakgrunn av dette kunnskapsgrunnlaget utarbeides en kartfesting av risikoledninger (eksempelvis røde ledningsstrekk). Disse kan da ha høy prioritering fremover på tiltak.

Anmerkning 2. Det er betydelig ubalanse i forholdet separering av fellesledninger og tiltak på fornyelse av gammelt separatsystem.

Kommentar:

Vi anbefaler kommunen å vurdere på nytt en mer helhetlig og optimal oppryddingsstrategi basert på miljørisiko. Fremlagt investerings-/tiltaksplan til hovedplanen viser at det fram til år 2030 kun skal separeres felles ledninger, mens det ikke skal foretas noe planlagt fornyelse av gammelt separatsystem utover akutte hendelser før etter 2030. Gammelt separatsystem lagt før 1970-75 utgjør en betydelig andel av kommunens totale avløpssystem og har økende risiko for forfall og utslipp fremover. Ikke minst på grunn av økt belastning som følge av befolkningsvekst, fortettinger og klimaendringer.

Kommunen bør sikre at det er en god balanse i kortsiktige og langsiktige hensyn i fornyelsesarbeidet utfra kunnskapsgrunnet om utslipp og ledningsnett.

Det er viktig å ha høy aktivitet på separering av felles ledninger da utslippene fra regnvannsoverløp er betydelige til Nitelva, men kommunen må samtidig kunne fornye gammelt separatsystem før 2030 for å redusere direkte utslipp via overvannsledninger. Gammelt separatsystem har kontinuerlig utlekking av spillvann til overvannsledning over året grunnet dårlige ledninger (betong) med utette skjøter og vil utgjøre et betydelig utslippsproblem.

Kommunen opplyste under tilsynet at de ikke har tilstrekkelig med personell til å gjennomføre fornyelsesarbeid på ledningsnettet som planlagt.

Anmerkning 3. Hovedplanen for avløp og vannmiljø kan forbedres.

Kommentar:

Fylkesmannen mener at Hovedplanen for avløp og vannmiljø kan forbedres.

For eksempel:

- Innenfor målområdet vassdrag savnes mål knyttet til ytre miljø. Ett overordnet mål om at avløpsvirksomheten skal bidra til å oppfylle vannforskriftens målsetting om god økologisk og kjemisk tilstand blir viktig. I dagens plan står kun egnethetsmål for bruk. Denne mangelen kan få konsekvenser for tiltaksstrategier og områdeprioriteringer med hensyn på tiltak.
- Det er satt få operative delmål for avløpssektoren. Det fører til at det blir vanskelig å kunne evaluere hva som oppnås i en 4- års periode før neste rullering av plan. Tallfestede mål er også viktig motivasjon for personellets daglige gjøremål.

- Det bør komme tydeligere fram at hovedplanen baserer seg på en miljørisikovurdering (ROS analyse) slik at det skjer en risikostyrt tiltaksprioritering og gjennomføring.
- En tettere sammenheng mellom vann og avløp bør synliggjøres i neste hovedplan da svikt i avløpshåndteringen kan få alvorlige konsekvenser hvis drikkevannsledninger blir forurenset av spillvann.

Det ble opplyst at hovedplanen skal rulleres i 2021 i forbindelse med den nye kommunen Lillestrøm.

Anmerkning 4. Risiko og sårbarhetsanalyser samt sikkerhet oppdateres før ny hovedplan

Kommentar:

Det må kontinuerlig vurderes oppdateringer av risiko- og sårbarhetsanalyser da risikobildet vil endre seg. Risikovurderingen legger grunnlaget for hovedplanen og beredskapsplanen. Vi registrerer at nabokommunen Nittedals nylige kvikkleireskred førte til bl.a utrasing av kritisk VA infrastruktur.

Det må vurderes om det er områder i kommunen med kvikkleire og ras risiko som er utsatt. Hvis det er aktuelle områder må det settes fokus på forebyggende tiltak da det er vanskelig å håndtere dette i en akutt situasjon.

Det savnes i hendelsesbildet at kommunen aktivt bidrar til at slammet fra RA-2 skal kunne spres på jordbruksareal. Dette krever arbeid med risikokartlegging av virksomheter som har påslipp til avløpsnett. Navngitte virksomheter med høyest risiko bør deretter følges tett opp av kommunen evt. med påslippstillatelser etter § forurensningsforskriftens § 15 A-4.

Andre forhold:

- Kommunen har i arealplanbestemmelsene godt innarbeidede krav til lokal overvannshåndtering og flomveier.
- Vårt inntrykk er at det er et tett og forpliktende sektorsamarbeid mellom plan, byggesak og kommunalteknikk på overvann og flomveier og at dette er godt forankret i ledelsen i Skedsmo kommune.
- Skedsmo kommune står ovenfor store utfordringer på avløpssektoren grunnet sterk befolkningsvekst og fortettinger, klimaendringer med økt avrenning fra tette flater og betydelig oppgraderingsbehov av ledningsanlegg. Fylkesmannen er bekymret for at det mangler kapasitet til å gjennomføre de planlagte tiltakene i tid for å minske utslippene til Nitelva.

7. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen